

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Metodický pokyn č. 5/2024

kterým se blíže upravují pravidla pro:

- 1. Střídání plodin na orné půdě, sklenících a fóliovnících**
- 2. Povinné zařazování luskovitých plodin.**

Č.j.: MZE-34717/2024-13112

Právní úprava:

- Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) 2018/848 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007 (dále jen „nařízení (EU) 2018/848“);
- Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ekologickém zemědělství“);
- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 16/2006 Sb.“);
- Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zemědělství“);

1 Povinnosti stanovené nařízením (EU) 2018/848 vztahující se k zachování a zlepšení kvality půdy

1.1 Přehled podmínek stanovených v nařízení (EU) 2018/848

- 1.1.1 Podle nařízení (EU) 2018/848 je každý, kdo hospodaří v ekologickém zemědělství, povinen se starat o půdu tak, aby zvyšoval její biologickou aktivitu a úrodnost, a to následovně:

„Příloha II část I Pravidla rostlinné výroby

1.9.1. Při ekologické rostlinné produkci se využívají způsoby obdělávání a pěstitelské postupy, které zachovávají nebo zvyšují obsah organických látek v půdě, zvyšují stabilitu půdy a její biologickou rozmanitost a předcházejí zhutnění a erozi půdy.

1.9.2. Úrodnost a biologická aktivita půdy se udržuje a zvyšuje

a) s výjimkou travních porostů či víceletých píceň, využitím víceletého střídání plodin včetně povinných luskovitých plodin jako hlavních nebo krycích plodin jakožto střídaných plodin a jiných plodin využívaných jako zelené hnojivo;

b) v případě skleníků nebo víceletých plodin jiných než píceň, využíváním krátkodobých plodin a luštěnin využívaných jako zelené hnojivo a využíváním rozmanitosti rostlin; a

c) ve všech případech používáním statkových hnojiv či organických složek, pokud možno kompostovaných, z ekologického zemědělství“

- 1.1.2 **Ustanovení bodu 1.9.1.** jsou plněny převážně skrze používání organických a statkových hnojiv, jako je chlévská mrvá, kompost, digestát a další hnojiva povolená k použití v ekologickém zemědělství. Další specifické podmínky nejsou v souvislosti s ustanovením tohoto bodu zavedeny, nicméně je zapotřebí vzít v potaz limit 170 kg pro celkový přívod N, který je stanoven v bodě 1.9.4. nařízení (EU) 2018/848:

„Celkové množství organických statkových hnojiv podle definice ve směrnici 91/676/EHS používaných na produkčních jednotkách v přechodném období a ekologických produkčních jednotkách nesmí přesáhnout 170 kg dusíku ročně na hektar zemědělsky využívané půdy. Toto omezení se týká pouze používání chlévské mrvy, sušené chlévské mrvy a dehydrovaného drůbežího trusu, kompostovaných živočišných výkalů včetně drůbežího trusu, kompostované chlévské mrvy a kapalných živočišných výkalů.“

Výše uvedené v praxi znamená, že ekologický zemědělec smí při svém hospodaření používat v ekologickém zemědělství povolená hnojiva, včetně digestátu nebo kompostů, a to až do celkové výše 170 kg N/ha zemědělské půdy zemědělce. Do uvedeného limitu se započítávají veškerá aplikovaná hnojiva.

- 1.1.3 Ustanovení bodu 1.9.2. zavádí:

- 1) povinnost střídání plodin, tj. lze ho vykládat jako osevní postup,
- 2) povinnost povinného zařazování luskovitých plodin v osevním postupu.

Výklad tohoto bodu je obsahem následujících kapitol.

1.2 Povinnost střídání plodin na orné půdě v ekologickém zemědělství

- 1.2.1 Ustanovení bodu 1.9.2. ohledně střídání plodin je na ekologické farmě naplňováno především pestrým osevním postupem. Posouzením vhodnosti a pestrosti osevního postupu je v souladu se zákonem o ekologickém zemědělství pověřena kontrolní organizace.
- 1.2.2 Minimální požadavky na osevní postup lze, s ohledem na základní principy ekologického zemědělství a podmínky jiných oblastí zemědělství, jako je například Společná zemědělská politika, definovat následovně:
- a) žádná z hlavních plodin se na dílu půdního bloku evidovaném v evidenci půdy LPIS s kulturou orná půda nevyskytuje vícekrát přímo po sobě, pokud mezi nimi není na daném dílu půdního bloku pěstována meziplodina,
 - b) meziplodina uvedená v písmeni a) musí být založena bezprostředně po sklizni hlavní plodiny, nejpozději však do 14 dní od provedení sklizně a zapravena může být nejdříve v rámci předseťové přípravy následující hlavní plodiny,
 - c) za jednu hlavní plodinu se považuje hlavní plodina uvedená v §2 odst. 1 písm. a) nařízení vlády České republiky č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů; jedná se tedy o různé rody rostlin podle definice botanického systému klasifikace plodin nebo kultura kteréhokoliv druhu brukvovitých, lilkovitých nebo tykvovitých, která je na ploše dílu půdního bloku evidovaná v evidenci půdy, která je určená ke sklizni,
 - d) jarní a ozimá varianta jedné hlavní plodiny je považována za jednu plodinu a vztahuje se na ni ustanovení písm. a),
 - e) ustanovení písmene a) se nevztahuje na díly půdních bloků, na kterých je pěstována víceletá pícnina, nebo na plochy s víceletými produkčními plodinami podle §3j a plochy zemědělské kultury travní porost na orné půdě podle §3b) nařízení vlády č. 307/2014 Sb., jedná se například o reveň, chřest...atd.,
 - f) výše uvedené ustanovení písm. a) se dále nevztahuje na:
 - i. neprodukční plochy, úhory nebo pásy podél vody vyčleněné v souladu s nařízením vlády č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů,
 - ii. neprodukční plochy, úhory nebo pásy podél vody vyčleněné v souladu s nařízením vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům,
 - iii. plochy na kterých jsou prováděna Agroenvironmentálně-klimatická opatření biopásy nebo ochrana čejky chocholaté, nebo druhově bohaté pokrytí orné půdy podle nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření.
- 1.2.3 Ve sklenících a fóliovnících je ustanovení bodu 1.9.2. naplňováno využíváním rozmanitosti plodin.

1.3 Povinnost zařazení luskovitých plodin do osevního postupu

***Poznámka:** pojem „luskovité plodiny“ je oficiálně uveden v nařízení 2018/848 a z tohoto důvodu s ním pracuje i text tohoto metodického pokynu. V praxi Ministerstvo zemědělství za luskovité plodiny považuje například dusík vázající plodiny nebo plodiny z čeledi bobovité (Fabaceae). Pro potřeby tohoto metodického pokynu jsou luskovité plodiny konkrétně definovány, viz následující text.*

1.3.1 Ustanovení bodu 1.9.2., písm. a) a b) ohledně povinného zařazování luskovitých plodin do osevního sledu je na orné půdě, s výjimkou fóliovníků a skleníků, naplňováno zařazováním plodin uvedených v příloze č. 1 k tomuto metodickému pokynu, a to jako:

- a) hlavní plodina, nebo
- b) směs luskovitých plodin s obilninami nebo travami, ve kterých zastoupení luskovité plodiny v osevní směsi činí minimálně 50 % hmotnostního podílu osiva, nebo
- c) jako porost meziplodiny založený a pěstovaný po sklizni hlavní plodiny, a to až do založení porostu následující hlavní plodiny; za založení porostu následující plodiny se považuje zapravení porostu meziplodiny nebo zbytků meziplodiny v rámci předseťové přípravy,
- d) plodina podle písmene a) nebo b) nebo c) je do osevního postupu zařazena alespoň:
 - i. jednou za pět let, pokud zemědělec po dobu těchto pěti let každoročně na více než 40 % jím obhospodařované plochy zemědělské půdy s kulturou orná půda (R) nebo travní porost (G) pěstuje víceleté pícniny, přičemž podmínka zařazení luskovité plodiny se týká ploch, na kterých nejsou pěstovány víceleté pícniny,
 - ii. dvakrát za pět let, pokud zemědělec po dobu těchto pěti let každoročně pěstuje víceleté pícniny na ploše menší než 40 %, přičemž podmínka zařazení luskovité plodiny se týká ploch, na kterých nejsou pěstovány víceleté plodiny,
 - iii. formou meziplodiny každoročně, pokud zemědělec na farmě v aktuálním roce vůbec nepěstuje víceleté pícniny nebo luskovité plodiny nebo směsi těchto luskovitých plodin s obilovinami nebo travami, ve kterých zastoupení luskovité plodiny v osevní směsi činí minimálně 50 % hmotnostního podílu osiva,
- e) procentuálního zastoupení víceletých pícnin bude vypočítáno tak, že se do ploch víceletých pícnin započítají díly půdních bloků, na kterých zemědělec v jednotlivých letech v Jednotné žádosti deklaroval některou z víceletých pícnin jako hlavní plodinu; pokud víceletá pícnina není pěstována na celé ploše dílu půdního bloku, pak se započítá pouze ta část, na které je podle Jednotné žádosti
- f) pětileté období pro splnění podmínky je u zemědělců kontrolováno zpětně, vždy za dobu pěti let, včetně roku, ve kterém kontrola probíhá, tj. rok kontroly + 4 předcházející roky,
- g) pětileté období je stanoveno:
 - i. u zemědělců, kteří jsou ke dni vydání tohoto metodického pokynu již právoplatně registrováni v systému ekologického zemědělství od roku kdy nařízení 2018/848 vstoupilo v platnost a vznikla povinnost dodržovat výše uvedené podmínky, tj. od 1.1. 2022,
 - ii. u nově registrovaných zemědělců vždy od roku zahájení činnosti ekologického zemědělce, včetně přechodného období;

- h) pro účely kontrol může být vzat v potaz údaj uvedený v evidenci půdy LPIS k osevnímu sledu, který zemědělec kontrolní organizaci předloží;
 - i) výše uvedená ustanovení se nevztahují na:
 - i. neprodukční plochy, úhory nebo pásy podél vody vyčleněné v souladu s nařízením vlády č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů,
 - ii. neprodukční plochy, úhory nebo pásy podél vody vyčleněné v souladu s nařízením vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům,
 - iii. plochy na kterých jsou prováděna Agroenvironmentálně-klimatická opatření biopásy nebo ochrana čejky chocholaté, nebo druhově bohaté pokrytí orné půdy podle nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření.
- 1.3.2 Ve sklenících a fóliovnících je ustanovení bodu 1.9.2. naplňováno využíváním rozmanitosti plodin.

2 Společná a závěrečná ustanovení

2.1 Tento metodický pokyn nabývá účinnosti dnem 1. 5. 2024.

V Praze dne

Ing. Vlastimil Zedek
ředitel Odboru environmentálního a
ekologického zemědělství
Ministerstvo zemědělství

Příloha č. 1 Luskovité plodiny (leguminózy)

1.	Bob
2.	Cizrna
3.	Čičorka
4.	Čočka
5.	Fazol
6.	Hrách
7.	Hrachor
8.	Jestřabina
9.	Jetel
10.	Komonice
11.	Kozinec
12.	Lupina
13.	Peluška
14.	Pískavice
15.	Ptačí noha
16.	Sója
17.	Štírovník
18.	Tolice
19.	Úročník
20.	Vičenec
21.	Vikev
22.	Vojtěška

Podle různých zdrojů (např. Hák et. al: Separace listů a stonků leguminóz [online], Výzkumný ústav živočišné výroby, 2021 [cit. 2024-03-04], dostupné z: <https://vuzv.cz>) lze leguminózy rozdělit na dvě skupiny:

- 1) semenné leguminózy - luskoviny se sklízí na semena zralých lusků – do kterých patří hrách, peluška, lupina, sója, bob aj., a
- 2) pícní leguminózy, kam patří například jeteloviny, vojtěška...atd., které se sklízí celé jako píce.